

ДІЛОВА АКТИВНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА – ОСНОВА ЙОГО ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ

Воробець Н.С., Корбутяк А.Г.

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

У статті розглядаються проблеми та індикатори інвестиційної привабливості підприємства, яке розвивається в умовах нестабільної економіки. Основним інструментом для оцінки інвестиційної привабливості виступає ділова активність цього підприємства, за допомогою якої можна об'єктивно визначити результативність фінансово-господарської діяльності фірми та перспективи її розвитку. У статті виділено основні показники, які формують комплексну оцінку інвестиційної привабливості. Узагальнено напрями підвищення ділової активності, а в результаті – інвестиційної привабливості вітчизняних підприємств.

Ключові слова: ділова активність підприємства, інвестиційна привабливість, рентабельність, управлінські рішення, економічна ефективність.

Постановка проблеми. Будь-яке підприємство веде свою виробничу, господарську, комерційну, інноваційну діяльність. Головною метою кожного підприємства виступає отримання прибутку. Прибуток є основним фактором результату виробничо-господарського процесу. Кожне зареєстроване державою підприємство повинне вести фінансову звітність, яку після фірма подає до державних органів, які визначають суму податків, необхідну для сплати в казну держави. Також, досить вагомою причиною ведення фінансової звітності підприємство вбачає у здійсненні аналізу фінансового стану. Результати цього аналізу впливають на прийняття управлінських рішень, які спрямовані на отримання прибутку підприємством.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В економічній літературі поняття сутності й аналізу основних підходів оцінки інвестиційної привабливості фірми розглядалися у низці робіт відомих вітчизняних та зарубіжних дослідників, зокрема О.О. Очередько, І.М. Боярко, А.Г. Загороднього, І.О. Бланка, Ф.В. Бандуріна, С.А. Буткевича, Ф.П. Гайдуцького, Л.О. Мамуль, К.Е. Мейера та ін.

Мета статті. Завданням даної статті є формування конкретних показників, які впливають на рівень інвестиційної привабливості підприємства та доведення необхідності оцінки ділової активності в сучасному кризовому стані розвитку економіки країни.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Проблеми ділової активності підприємства пов'язана з тим, що ділова активність виступає як частина аналізу загального фінансового стану підприємства та забезпечує формування інформаційної бази оцінки інвестиційної привабливості.

Виклад основного матеріалу. Для оцінки інвестиційної привабливості підприємств важливо визначити їх потенційні фінансові, виробничі, організаційні та інші переваги, які найбільше цікавлять інвесторів [1, с. 94].

Крім того, конкретний перелік показників, що формують комплексну оцінку інвестиційної привабливості, може різнитися залежно від цілей інвестування:

1) отримання доходів від фінансово-господарської діяльності підприємства (в такому випадку повинні бути передбачені коефіцієнти, що характеризують рентабельність об'єкту інвестування, а також його надійність);

2) отримання доходу в результаті придбання підприємства і наступного його продажу в якості діючого бізнесу або в якості цілісного майнового комплексу (в даному випадку можуть бути передбачені показники, що характеризують стан матеріальних і нематеріальних активів, їх ринкову вартість, частку ринку, що займає підприємство та інші);

3) інші цілі, які, наприклад, можуть представляти собою вертикальну або горизонтальну інтеграцію існуючого бізнесу інвестору (в даному випадку аналітик буде розглядати цілий комплекс показників, що характеризують внутрішню і зовнішню середовище підприємства) [2, с. 95].

На сучасному етапі однією з дуже важливих характеристик діяльності підприємства є його ділова активність.

Визначення рівня ділової активності підприємства прямо залежить від додержання золотого правила економіки підприємства – темп зростання прибутку повинен перевищувати темп зростання виручки від реалізації та вартості активів, – та впливає на його інвестиційну прива-

Таблиця 1
Динаміка показників прибутку, виручки та активів ТОВ «Оболонь Агро» за 2015-2017 роки
тис. грн.

Показник	2015 рік	2016 рік	2017 рік	Відносне зростання, %	
				2016 року від 2015 року	2017 року від 2016 року
Чистий прибуток	60780	2054	42725	100,0	120,8
Чистий дохід від реалізації продукції	216979	199644	308387	100,9	101,5
Сума активів	158128	197614	193775	101,2	101,0

Джерело: власна розробка автора

блівість. Дані показники розраховані за допомогою фінансової звітності ТОВ «Оболонь Агро» і наведені у табл. 1.

Здійснивши детальний аналіз таблиці, видно, що ситуація покращилася, тому що приріст досліджуваних показників перевищує 100%, а це означає, що діяльність підприємства відповідає золотому правилу економіки. Темп зростання активів у 2017 році становив 101,0%, тобто відбулося незначне скорочення їх росту на 0,2% у порівнянні з попереднім роком. Темп зростання виручки від реалізації встановився на рівні 101,5%, що є позитивним явищем для фірми, адже при незначному скороченні активів виручка все ж зросла на 0,6%, ніж у 2016 році, де вона становила 100,9%. Також, варто підмітити, що темп зростання прибутку у 2017 році склав 120,8%, а це означає, що прибуток підприємства протягом одного року зріс на 20%, що є позитивним для ТОВ «Оболонь Агро». Додержання даних нерівностей і показує відповідність вимогам золотого правила економіки підприємства.

Для досягнення та підтримання високого рівня ділової активності підприємства, необхідно пам'ятати, що основою отримання прибутку є додержання співвідношення, щоб вартість використаних ресурсів була менша, ніж вартість проданих товарів, тобто підприємство може отримати прибуток у тому разі, коли воно добавляє вартість до використовуваних ресурсів.

З метою оцінки інвестиційної привабливості підприємства доцільно проаналізувати основні показники ділової активності (табл. 2).

З даних таблиці можна відмітити, що показник продуктивності праці мав неоднозначну тенденцію за досліджуваний період. У 2016 році він зменшився на 20,7 тис. грн. у порівнянні з 2015 роком, де він становив 341,16 тис. грн. Загальна картина за 2016 рік погіршилася, і в той же час це пояснюється тим, що у 2016 році кількість працівників на ТОВ «Оболонь Агро» зменшилася на 13 працюючих, а чиста виручка від реалізації також скоротилася до 199644 тис. грн. Проте вже у 2017 році ситуація покращилася і продуктивність праці на 1 працівника склала 574,28 тис. грн.,

що на 253,82 тис. грн. більше, ніж у 2016 році. Хоча кількість працівників за цей рік ще більше скоротилася, і становила 537 працюючих, та все ж виручка зросла на 108743 тис. грн. і за рахунок цього продуктивність праці зросла майже у 2 рази.

Аналізуючи величину показника ефективності використання основних засобів, то слід зазначити, що даний показник у 2017 році збільшився порівняно з попереднім періодом на 1,49 тис. грн., що свідчить про вагомий вплив збільшення виручки від реалізації на цей показник в останньому досліджуваному році.

Щодо коефіцієнта оборотності дебіторської заборгованості, то у 2017 році він становив 18,256 оборотів, що на 13,01 оборотів більше, ніж у 2016 році, а це є позитивним явищем для підприємства. Саме тому тривалість обороту дебіторської заборгованості у 2017 році скоротилася на 49 днів, що характеризує зменшення періоду, за який погашається дебіторська заборгованість. Для подальшого вирішення існуючої проблеми та підтримки позитивної тенденції ТОВ «Оболонь Агро» необхідно відкоригувати поточну політику управління дебіторською заборгованістю і працювати тільки на умовах передоплати з клієнтами, які не платять вчасно за надані послуги.

Якщо характеризувати коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості, то тут ситуація набрала аналогічного позитивного характеру. За останній рік значення показника зросло на 4,08 обороти, а це призвело до зменшення днів погашення заборгованості перед кредиторами у 2017 році до 26, що на 12 днів менше, ніж у 2016 році. Також присутній факт можливого використання кредиторської заборгованості для фінансування власних дебіторів, а також частина цих коштів могла використовуватися для фінансування інших активів.

Тривалість одного обороту виробничих запасів у 2017 році зменшилася порівняно з 2016 роком на 6 днів і становила 16 днів, що є позитивним явищем і говорить про пришвидшене обертання виробничих запасів на підприємстві.

Внаслідок таких підрахунків тривалість операційного циклу в 2017 році скоротилася, порів-

Таблиця 2
Динаміка основних показників ділової активності ТОВ «Оболонь Агро» за 2015-2017 роки

Показники	2015 рік	2016 рік	2017 рік	Відхилення (+,-)	
				2016 року від 2015 року	2017 року від 2016 року
1	2	3	4	5	6
Продуктивність праці (ЧП), грн.	341,16	320,46	574,28	-20,70	253,82
Фондовіддача ОЗ	4,579	3,160	4,648	-1,42	1,49
Оборотність дебіторської заборгованості (ДЗ)	5,786	5,244	18,256	-0,54	13,01
Тривалість одного обороту ДЗ, дні	62	69	20	7	-49
Оборотність кредиторської заборгованості (КЗ)	37,752	9,572	13,650	-28,18	4,08
Тривалість одного обороту КЗ	10	38	26	28	-12
Оборотність виробничих запасів (ВЗ)	24,239	16,343	22,491	-7,90	6,15
Тривалість одного обороту виробничих запасів, дні	15	22	16	7	-6
Тривалість операційного циклу, дні	77	91	36	14	-55
Тривалість фінансового циклу, дні	67	53	10	-14	-43
Оборотність власного капіталу (ВК)	2,071	1,551	2,126	-0,52	0,58
Оборотність всього капіталу	1,372	1,01	1,591	-0,36	0,58

Джерело: власна розробка автора

няно з 2016 роком (91 день) і становила 36 днів, що характеризує збереження часу між придбанням товарів для здійснення діяльності і одержанням коштів від їх реалізації.

Тривалість фінансового циклу зменшилася на 43 дні у 2017 році, так як збільшився показник оборотності кредиторської заборгованості у цьому періоді. Він характеризує періоди між оплатою кредиторської заборгованості і погашенням дебіторської заборгованості. Отже, можна зробити висновок, що ТОВ «Оболонь Агро» ефективно функціонує, це покращує фінансовий стан підприємства, а також дозволяє йому вдало конкурувати на ринку, внаслідок цього зростають показники ділової активності підприємства, що робить його прибутковим та дозволяє йому розширюватися, створювати нові робочі місця та оновлювати наявні основні фонди.

Тому, для будь-якого підприємства є важливим його фінансовий стан, адже він визначає місце підприємства в економічному середовищі та те, наскільки ефективними і безризиковими можуть бути ділові відносини з ним комерційних банків, постачальників, потенційних інвесторів і позичальників [3, с. 152].

Для того, щоб визначити чи є підприємство інвестиційно привабливим для зовнішніх суб'єктів, варто проаналізувати показники рентабельності та оборотності (табл. 3).

За даними таблиці можна зробити висновок, що в цілому всі показники покращилися. Якщо у 2016 році рентабельність власного капіталу була 1,6%, то у 2017 році цей відсоток сягнув позначки 29,8. Внаслідок значного росту рентабельності у 2017 році (на 28,2%) термін окупності власного капіталу скоротився на 59 років і становив 3 роки. Щодо рентабельності позичкового

капіталу, то ситуація аналогічна, у 2017 році показник сягнув 85,1%, що на 82,1% більше, ніж у попередньому році, де він був на рівні 3,0%. Через це, термін окупності позичкового капіталу становив 1 рік у 2017 році, що є на 32 роки менше, ніж у 2016 році. В загальному рентабельність діяльності підприємства ТОВ «Оболонь Агро» у 2017 році зросла на 21,0%, і становила 22,0%, що є позитивним явищем у дослідженні даних тенденцій.

Охарактеризуємо показники рентабельності активів та їх складових у табл. 3. Ми бачимо, що загалом рентабельність активів протягом досліджуваних періодів мала неоднозначну тенденцію – з 38,4% у 2015 році до 1,0% у 2016, і вже у 2017 році відбулося різке збільшення рентабельності на 21,0%. Щодо термінів окупності, то значення як необоротних активів, так і оборотних пішли на спад – з 34 років у 2016 році до 1 року у 2017 році, та із 61 року до 2 років за останній рік відповідно. Дана ситуація свідчить про те, що на ТОВ «Оболонь Агро» ефективно використовуються наявні активи, а зменшення термінів окупності надало підприємству змогу частіше замінювати необоротні активи, не допускаючи фактору зносу, як морального, так і фізичного.

За даними, можна сказати, що рентабельність операційних витрат у 2017 році збільшилася на 27,8% у порівнянні з попереднім роком, де він становив 119,9%. Це пояснюється тим, що у 2017 році прибуток від операційної діяльності збільшився на 20532 тис. грн., порівняно з 2016 роком, і становив 40614 тис. грн. Щодо показника рентабельності продукції за валовим прибутком, то ситуація наступна: у 2016 році валовий прибуток становив 35149 тис. грн., а собівартість реалізованої продукції 164495 тис. грн.,

Таблиця 3

Рентабельність власного капіталу, активів, витрат та реалізації ТОВ Оболонь Агро» за 2015-2017 роки

Показники	2015 рік	2016 рік	2017 рік	Відхилення (+,-)	
				2016 року від 2015 року	2017 року від 2016 року
1	2	3	4	5	6
Рентабельність власного капіталу (ВК), %	58,0	1,6	29,8	-56,4	28,2
Термін окупності ВК, дні	1	62	3	60	-59
Рентабельність позичкового капіталу (ПК), %	113,9	3,0	85,1	-110,9	82,1
Термін окупності ПК, дні	0	33	1	32	-32
Рентабельність діяльності підприємства, %	38,4	1,0	22,0	-37,4	21,0
Рентабельність активів, %	38,4	1,0	22,0	-37,4	21,0
Термін окупності активів, дні	2	96	4	93	-91
Рентабельність необоротних активів, %	110,8	2,9	56,8	-107,9	53,9
Термін окупності необоротних активів	0	34	1	33	-32
Рентабельність оборотних активів, %	58,9	1,6	36,0	-57,2	34,4
Термін окупності оборотних активів, дні	1	61	2	60	-59
Рентабельність операційних витрат, %	341,3	119,9	147,7	-221,3	27,8
Рентабельність продукції за валовим прибутком, %	44,4	21,4	28,1	-23,0	6,7
Коефіцієнт адміністративних витрат	0,041	0,050	0,037	0,009	-0,013
Коефіцієнт витрат на збут	0,014	0,013	0,012	-0,001	-0,001
Рентабельність за валовим прибутком, %	30,7	17,6	21,9	-13,1	4,3
Рентабельність за операційним прибутком, %	24,7	10,1	13,2	-14,6	3,1
Рентабельність за чистим прибутком, %	28,0	1,0	13,9	-27,0	12,8

Джерело: власна розробка авторів

а вже у 2017 році валовий прибуток зріс до 67556 тис. грн., і собівартість зросла до 240831 тис. грн. – внаслідок таких змін відбулося зростання рентабельності продукції за валовим прибутком з 21,4% у 2016 році до 28,1% у 2017.

Опрацювавши дані, стає зрозуміло, що рентабельність за валовим прибутком у 2017 році зросла на 4,3% за аналогічний показник 2016 року, внаслідок зростання як валового прибутку, так і виручки від реалізації. Наступний показник – рентабельність за операційним прибутком – також збільшився у 2017 році до 13,2%, що на 3,1% більше ніж у попередньому періоді. Щодо показника рентабельності за чистим прибутком, то тут варто відмітити, що кожна гривня продажів у 2017 році принесла 13,9 копійок чистого прибутку, а це на 12,8 копійок більше, ніж у 2016 році. Це високий показник, який свідчить про ефективне управління витратами фірми ТОВ «Оболонь Агро».

Отже, провівши аналіз рентабельності ТОВ «Оболонь Агро», можна зробити висновок, що дане підприємство розвивається досить ефективно, показники рентабельності зростають протягом досліджуваних років, фірма має стабільний попит на власні товари та послуги. Також, внаслідок високої рентабельності підприємство може розширювати свої ринки збуту продукції, що дозволить наростити капітал, максимізуючи свої прибутки.

Висновки і пропозиції. Таким чином, оцінка ділової активності, як складова інвестиційної привабливості підприємства є необхідною передумовою для вибору подальшої фінансової стратегії його розвитку, обґрунтування доцільності здійснення капітальних вкладень. Раціональні управлінські рішення при цьому мають спрямовуватись на підвищення якості інвестиційного потенціалу підприємства шляхом узгодженого покращання пропорцій

між його компонентами, динамічного та гнучкого розвитку внутрішньої структури та посилення проблемної орієнтації у відповідності з системою стратегічних цілей розвитку [4, с. 321].

Напрямами підвищення ділової активності, а в наслідок рівня інвестиційної привабливості вітчизняних підприємств є: 1) підвищення ефективності діяльності підприємства за рахунок прискорення обертання ресурсів і скорочення періоду їх обороту; 2) збільшення числа обертів шляхом скорочення періоду виробництва або скорочення періоду обігу; 3) скорочення періоду виробництва за рахунок вдосконалення технології, модернізації і автоматизації виробництва; 4) скорочення періоду обігу через раціональне використання ресурсів, прискорення документообороту і розрахунків; 5) підвищення продуктивності праці за рахунок преміювання працівників та кращого мотивування їх, а також за рахунок створення гідних умов роботи; 6) покращення структури матеріаломісткості виробництва (перегляд затрат сировини та матеріалів, максимальне використання залишків сировини, закупівля матеріалу тільки за потребою, щоб останній не залишався на складі, тощо); 7) підвищення фондоозброєності, за рахунок збільшення основних фондів [5, с. 163]. Щоб здійснити виконання перелічених напрямів підвищення ділової активності підприємства, потрібно забезпечити прискорення науково-технічного та організаційного прогресу на фірмі.

Отже, ділова активність підприємства разом з його інвестиційною привабливістю в ринкових умовах стають інтегральними характеристиками підприємства щодо його відповідності об'єктивним економічним умовам та успішному збуту в умовах конкуренції.

Список літератури:

1. Очередыко О.О. Оцінка інвестиційної привабливості підприємства в умовах кризи / О.О. Очередыко, Е.А. Очередыко // Репортер Приазовського державного технічного університету. Економічні науки. – 2015. – № 29. – С. 91-97.
2. Боярко І.М. Оцінка інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання / І.М. Боярко // Актуальні проблеми економіки. – 2008. – № 7. – С. 90-99.
3. Корбутяк А.Г. Підходи до трактування поняття «фінансовий стан підприємства» / А.Г. Корбутяк, М.М. Бута // Науковий вісник УжНУ. – Вип. 16. – 2017. – С. 149-152.
4. Загородній А.Г. Фінанси підприємств : навч. посіб. / А.Г. Загородній. – К.: Знання, 2014. – 354 с.
5. Тимчишин-Чемерис Ю.В., Гвоздь С.І. Поняття ділової активності підприємства та напрями її підвищення // Міжнародний науковий журнал Інтернаука. – 2017. – № 7. – С. 161-164.

Воробець Н.С., Корбутяк А.Г.

Черновицький національний університет імені Юрія Федьковича

ДЕЛОВАЯ АКТИВНОСТЬ ПРЕДПРИЯТИЯ – ОСНОВА ЕГО ИНВЕСТИЦИОННОЙ ПРИВЛЕКАТЕЛЬНОСТИ

Аннотация

В статье рассматриваются проблемы и индикаторы инвестиционной привлекательности предприятия, которое развивается в условиях нестабильной экономики. Основным инструментом для оценки инвестиционной привлекательности выступает деловая активность этого предприятия, с помощью которой можно объективно определить результативность финансово-хозяйственной деятельности фирмы и перспективы ее развития. В статье выделены основные показатели, которые формируют комплексную оценку инвестиционной привлекательности. Проведен обзор направления повышения деловой активности, а в результате – инвестиционной привлекательности отечественных предприятий.

Ключевые слова: деловая активность предприятия, инвестиционная привлекательность, рентабельность, управленческие решения, экономическая эффективность.

Vorobets N.S., Korbutyak A.G.

Chernivtsi Y. Fedkovich National University

BUSINESS ACTIVITY OF THE ENTERPRISE – BASIS OF ITS INVESTMENT APPROPRIATIONS

Summary

The article deals with the problems and indicators of investment attractiveness of an enterprise that develops under conditions of an unstable economy. The main tool for assessing investment attractiveness is the business activity of this enterprise, through which you can objectively determine the effectiveness of financial and business activities of the company and the prospects for its development. The article highlights the main indicators that form a comprehensive assessment of investment attractiveness. The directions of increase of business activity, and as a result - investment attractiveness of domestic enterprises are generalized.

Keywords: business activity of the enterprise, investment attractiveness, profitability, management decisions, economic efficiency.